

УДК: 355.422(497.115)"1999"

DOI: 10.5937/pnb30-58223

Прегледни рад

Политика националне безбедности

Год. XVI вол. 30

бр. 3/2025.

Јелена Вујановић*

Институт за политичке студије, Београд, Република Србија

Милена Пешић**

Институт за политичке студије, Београд, Република Србија

БИТКА НА КОШАРАМА 25 ГОДИНА ПОСЛИЈЕ: МЕДИЈСКА И ПОЛИТИЧКА СЛИКА***

Сажетак

Битка на Кошарама вођена је у подручју границе СР Југославије и Албаније. Почела је 9. априла 1999. године и трајала је 67 дана. Иако је овом битком изгубљено много младих живота управо је њоме спријечено дубље продирање терористичке ОВК, потпомогнуте регуларном војском Албаније и НАТО, на Косово и Метохију. Но, како то често бива, војни догађаји су једно, политичке импликације друго, а медијски и политички наративи о самим догађајима нешто треће. „Небеска стража слободне Србије” или „жртвована младост”, подвиг који се памти или битка која се не помиње да се не увриједе страни „партнери”? Циљ овог рада је, управо, да истражи како медији и политичке елите у Србији виде битку на Кошарама 25 година послје. У том смислу анализираћемо садржај телевизијских дневника и других специјалних емисија (уколико их је било), онлајн медијске извјештаје, као и медијске изјаве и странице на друштвеним мрежама политичких странака и актера у Србији у периоду када се обиљежавала 25. годишњица Битке на Кошарама. Овом анализом

* Имејл адреса: jelena.vujanovic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0003-2129-7432.

** Имејл адреса: milena.pesic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0002-9848-9793.

*** Овај рад настао је као резултат истраживања презентованог на научном скупу од националног значаја „Кошаре – 25 година после”, који је одржан 03. децембра 2024. године на Институту за политичке студије из Београда.

настојаћемо да утврдимо да ли су и у оквиру којих наратива медији и политичке елите обиљежили ову годишњицу и говорили (или нису говорили) о самој бици и њеним импликацијама, те да ли у том смислу постоје разлике између различитих медија и различитих политичких актера, и шта из тих разлика можемо закључити.

Кључне ријечи: Битка на Кошарама, медијски наративи, политички дискурс, култура сјећања, бренд нације, комуникација, анализа медијског садржаја

УВОД

У 2024. години обиљежили смо четврт вијека не само од НАТО агресије на Србију, већ и четврт вијека од Битке на Кошарама – битке која је већ опјевана у народу и око које се плете мит херојства. Ова битка вођена је у подручју границе СР Југославије и Албаније 1999. године. Почела је 9. априла и трајала пуних 67 дана. Иако је овом битком изгубљено много младих живота управо је њоме спријечено дубље продирање терористичке ОВК, потпомогнуте регуларном војском Албаније и НАТО, на Косово и Метохију. Но, како то често бива, војни догађаји су једно, политичке импликације друго, а медијски и политички наративи о самим догађајима нешто треће.

Док са једне стране имамо јачање колективног сјећања о овом херојском подвигу кроз графите и популарну културу, кроз књижевност и наративе о „небеској стражи слободне Србије”, са друге стране провејава питање да ли смо узалуд „жртвовали младост” у тој бици, па и прећуткивање тог и других војних подвига српске војске да се не увриједи страни „партнери”.

Оно што остаје као дилема је да ли као друштво имамо заједничку „слику” о томе шта се те 1999. године догодило на Кошарама и шта то за нас значи. Циљ овог рада је, управо, да истражи како медији и политичке елите у Србији виде битку на Кошарама 25 година послје, односно који су доминантни, а који њима опонирајући наративи и дискурси и шта из њих можемо закључити.

МЕДИЈИ И ЈЕЗИК КАО ОГЛЕДАЛО: НАЧИН ИСТРАЖИВАЊА

„У политичком комуницирању, „слика света” се разматра полазећи од улоге масовних медија који доприносе њеном развијању – формирању, учвршћивању или променама” (Atlagić 2018, 30). Колективна „слика” о одређеној теми или догађају посредована је пласирањем различитих наратива било од стране медија, од стране „лидера јавног мњења” (Jensen 2016) или окружења од повјерења. При том „лидери јавног мњења нису пуки преносиоци порука и информација већ у њих учитавају сопствене вриједности и значења” (Vujanović 2021, 345). Лоу (*Eric Lou*) истиче да се одређене вриједности и погледи на догађаје креирају кроз „језички конструисане слике” (Lou 2013, 164) које се преносе и „усађују” у подсвијест.

Да бисмо истражили какве „слике” о бици на Кошарама конструишу медији у Србији и политички актери, као специфична група „лидера јавног мњења”, и да ли нам језик којим конструишу те „слике” открива њихову политичку и идеолошку позадину (Fairclough 2013), анализираћемо садржај¹ телевизијских дневника и других специјалних емисија (уколико их је било) и друге медијске извјештаје, као и медијске изјаве и странице на друштвеним мрежама политичких странака и актера у Србији у периоду када се обиљежавала 25. годишњица Битке на Кошарама. Као кључне датуме анализе узели смо датуме обиљежавања годишњице од почетка до краја битке (дакле 9. април 2024. године и 10. јун 2024, те период од +/- 7 дана од ових датума). „Квалитативна анализа садржаја подразумева оријентацију на откривање значења „оног што је комуникатор хтео да каже”, ослањајући се у првом реду на контекст исказаног садржаја (Atlagić 2018, 32)” и дискурс у оквиру ког се садржај износи.

Дискурс се у оквиру овог истраживања схвата као „скуп ‘контекстуално зависних семиотичких пракси’ које су ‘друштвено конституисане и друштвено конститутивне’, ‘повезане са макротемом’ и са аргументацијом” (Reisigl and Wodak 2008, 89 према Pešić 2024, 259). Дискурзивне макротеме схваћене су, дакле, као тематски садржаји дискурса. Свака дискурзивна макротема је скуп повезаних тема и подтема које се излажу кроз схеме аргумената повезане са садржајем и дискурзивне макростратегије (Reisigl 2018). Анализом дискурса провјерићемо да ли су и у оквиру којих дискурзивних макротема медији и политички актери у Србији обиљежили годишњицу битке на Кошарама и говорили (или нису говорили) о самој бици и њеним политичким импликацијама, те да ли у том смислу

¹ О методологији истраживања у политичким наукама видјети више у: Arežina 2021.

постоје разлике између различитих медија и различитих политичких актера, и шта из тих разлика можемо закључити.

МЕДИЈСКА И ПОЛИТИЧКА СЛИКА БИТКЕ НА КОШАРАМА: 25 ГОДИНА ПОСЛИЈЕ

Нашим истраживањем утврдили смо присуство четири дискурзивне макротеме у приступу медија и политичких актера обиљежавању 25 година од битке на Кошарама: 1) Макротема херојске одбране; 2) Макротема континуитета славних борби српске војске; 3) Макротема Кошара као жртвоване младости; 4) Макротема релативизације кроз „објективност”.

Прве две макротеме су испреплетене и доминантне. Оне су идентификоване у извјештавању јавних сервиса (Радио-телевизије Србије, Радио-телевизије Војводине), медија са националном фреквенцијом (Пинк, Хепи, Прва ТВ), те медија као што су Информер, Вечерње Новости, Политика, Блиц, Косово онлајн. Када су у питању државни актери идентификоване су код представника власти (Српска напредна странка – СНС, Социјалистичка партија Србије – СПС, Заветници) приликом државног обиљежавања почетка и краја битке на Кошарама и приликом њихових гостовања тим поводом у ТВ емисијама (Informer TV 2024), те код опозиционе национално оријентисане Нове демократске странке Србије (Нови ДСС) и њихових коалиционих партнера Покрет за обнову Краљевине Србије – ПОКС. На битку на Кошарама се у оквиру ових макротема гледа као на континуитет српске војничке и херојске историје и значајан политички и геополитички догађај који треба да буде дио колективне културе сјећања, обликовања свјести будућих генерација и дио српског „брендирања нације” (Novčić i Štavljanin 2015), односно „националног брендинга” као облика „меке моћи” (Mirović Janaković 2023, 520). Када говоримо о култури сјећања говоримо о томе „како појединци, друштва и државе из позиције садашњости интерпретирају (тумаче) прошлост” и како је „свеукупно” јавно употребљавају (Radojković 2024, 73).

Трећа и четврта дискурзивна макротема, иако значајно мање присутне, јављају се као опонирајуће и идентификоване су у извјештавању медија попут *N1*, *Kossev*, *BBC* на

српском, те код про-ЕУ политичких актера.² Оне се понекад чак надовезују на схеме аргумената (Reisigl 2018) неке од прве две макротеме (нпр. у форми постављања питања типа „Војници који су бранили Кошаре су хероји, али питање је да ли њихова жртва има смисла”, али им дају супротстављена „значења садашњости” (Pešić 2024, 252) и смисао за будућност. У оквиру ових макротема битка на Кошарама се посматра готово као „несрећни случај”, а учесници битке као објекти „лоших политика”.

Макротема херојске одбране

Када је ријеч о медијским садржајима, дискурзивна макротема битке на Кошарама као херојске одбране конструисана је у новинама и на интернет порталима прије свега кроз наслове у којима се ова битка представља у изразито позитивном емотивном набоју као *симбол херојства, симбол љубави према отаџбини и симбол одбране отаџбине*, уз позиве на памћење и слављене тог херојства. Примјер конструисања ове дискурзивне макротеме су наслови као што су: „Херојска епопеја која не бледи” (KosovoOnline 2024); „Хероји са Кошара на вечној стражи” (Јанјић 2024); „Дан када је младост Србије показала КАКО СЕ ВОЛИ ОТАЏБИНА: 25 година од битке за Кошаре” (Blic 2024); „Најтежа борба у новијој историји српске војске и симбол одбране отаџбине!” (Informer 2024); „Шта би са нама било да није било тог непробојног бедема” (Tanjug 2024a); „Дужни смо да памтимо жртву јунака” (Politika 2024).

У телевизијским емисијама поводом годишњице битке, ова дискурзивна макротема продубљена је наглашавањем политичког и геополитичког значаја одбране Кошара, квалификовањем непријатеља и позивањем на акцију – односно на стално обиљежавање ове битке и уграђивање њених симболичких вриједности у васпитање будућих нараштаја и политичку будућност земље. Тако се истиче херојство упркос страдању и бројнијем непријатељу (Prva TV 2024) који је окарактерисан као „терористичка организација” (RTS 2024b) и наглашава значај ове одбране као одбране и од НАТО агресије (RTV 2024). На сличан начин ова макротема обликована је и у прилозима у дневницима РТС и РТВ који су

² Обзиром на различите политичке ставове опозиционих актера као што су Покрет слободних грађана – ПСГ, Демократска странка – ДС, Странка слободе и правде – ССП, Зелено-леви фронт – ЗЛФ – узели смо њихову спољнополитичку оријентацију ка ЕУ као заједнички садржалац ове групе актера, и истовремено оно што их разликује од друге опозиционе групе националних/суверенистичких актера.

емитовани поводом 25. година од почетка/краја битке на Кошарама уз наглашен оптимизам и додјелјивање овој херојској одбрани улоге примјера млађим нараштајима и темеља за будућност.

На државном нивоу обиљежена је 25. годишњица од почетка битке на Кошарама у априлу 2025. године, и одржана комеморативна академија 14. јуна 2025. године поводом 25. година од њеног завршетка. Политички актери – државни званичници и чланови владајуће Српске напредне странке (Никола Селаковић, Петар Петковић, Милош Вучевић и др.) у својим изјавама позивали су се на значај ове битке у одбрани отаџбине и важност културе сјећања, називали је „непробојним бедемом наших синова” а војнике који су учествовали у овој бици новим Обилићима (Politika 2024; RTV 2024). Када су у питању опозиционе политичке партије заступљене у Народној скупштини Републике Србије, прегледом и анализом садржаја изјава представника ових партија и објава на њиховим друштвеним мрежама у периоду обиљежавања 25. година од почетка и краја битке на Кошарама, евидентирали смо изјаве и објаве представника Новог ДСС и њихове коалиције НАДА, као објаве које такође конструишу дискурзивну макротему Кошара као херојске одбране. Па се тако у њиховим објавама кроз „схему аргумената” (Reisigl 2018) о значају ове битке за заустављање „Запада и НАТО агресора” и одбрану државе, слави херојство и витештво наших војника на Кошарама³ и позива на њено памћење и преношење будућим генерацијама.⁴

Овде и код поменутих медија и политичких актера уочавамо тенденцију да оне вриједности које за њих симболише битка за Кошаре (херојство, одбрана државе, љубав према отаџбини) постану дио националне културе сјећања, а да суверенизам и отпор НАТО и сепаратизму постану дио политичког „завештања” и „памћења” (Vankovska 2013) ове битке и позива на обликовање будућих политика у складу с тим.

Макротема континуитета славних борби

³ „Слава јунацима са Кошара. На Кошарама су Запад и НАТО агресори заустављени, а граница наше државе је одбрањена” стоји у објави Нове Демократске странке Србије 9. априла 2024 на друштвеним мрежама.

⁴ Убаците у букваре љуту битку за Кошаре, нека знају српски ђаци где су гинули јунаци, стоји у објави на инстаграм страници Нове Демократске странке Србије 14. јуна 2024.

Испреплетено са првом макротемом јавља се и друга – креирање „слике” у којој битка на Кошарама није издвојен подвиг већ представља континуитет славних борби српске војске кроз историју. Ова макротема се у ТВ емисијама градила кроз поређења ове битке са биткама против Турака, помињање „вјековне славе” српске војске и континуиране борбе за слободу. Борба за слободу и храброст српског војника се јављају као централни мотив око ког се кроз различите језичке стилске фигуре креира дискурс (Fairclough 2013). Истиче се како је „115 младића” осветлало „славу наше војске” (RTV KV 2024), како је „борба са УЧК и муџахединима као некад са Турцима” (Informer TV 2024),⁵ како су се војници на Кошарама борили за слободу „као што је то било у свим ратовима” и како су достојни наследници српских витезова (RTS 2024).

Државни званичници су током обиљежавања 25. годишњице од битке на Кошарама употпуњавали ову дискурзивну макротему обликујући мит о постојању „српског гена љубави према слободи” и истичући да су „Србин и војник готово увек били синоними” (Tanjug 2024b). Унутар опозиционог корпуса, креирању ове дискурзивне макротеме доприносили су представници коалиције НАДА и Новог ДСС, нарочито посланик Љубинко Ђурковић, који је и сам учествовао у ратним дешавањима 1999. године и истицао да је битка на Кошарама симбол непобједивости српског војника (Informer TV 2024).

И код прве и код друге дискурзивне макротеме видимо активан приступ одређених медија и политичких актера и намјеру да битка за Кошаре буде дио „бренда нације”. За „успешан национални брендинг” важна је „управо специфичност националних идентитетских карактеристика” (Mirović Janković 2023, 965). Само „управљање брендом, као компонента националне политике, усмерено је на изграђивање јединственог идентитета, коришћењем властите историје, наслеђа и савремених вредности, као маркетиншког алата за генерисање повећане свести о држави” (Dinnie 2008, 25 према Pešić 2024, 253). Према једном истраживању, у Србији је „славна историја” за 93% испитаника дио културе бренда као важног елемента бренда националног идентитета (Novčić i Štavljanin 2015, 271), те и у том смислу дискурзивне макротеме Кошара као херојске одбране и Кошара као континуитета славних борби употпуњују изградњу доминантног виђења српског националног „бренда”.

⁵ Информер ТВ је у периоду обиљежавања 25. година од почетка битке имао неколико специјалних емисија овим поводом.

Макротема жртвоване младости

За разлику од прве две дискурзивне макротеме које недвосмислено позитивно тумаче битку за Кошаре и заједно креирају наратив не само о херојству војника, већ и важности битке у политичком и геополитичком смислу, али и одгоју будућих нараштаја, уочили смо и нешто другачију дискурзивну макротему која се може назвати дискурсом жртвоване младости.

Наиме, нашим истраживањем смо уочили да поједини медији и политички актери не негирају јунаштво војницима који су учествовали у овој бици али јој негирају смисао. У оквиру ове дискурзивне макротеме гради се прича о Кошарама као „кланици југословенске/српске младости” (Kossev 2024), а отпор се посредно представља као „грешка”. Кроз „језички конструисане слике” (Lou 2013, 164) војника који су „били тек пунолетни редови на одслужењу војног рока” (Anđelković 2024) и који су на Кошарама „непотребно жртвовани” и „послати да погину”⁶ намеће се наратив о „кривици српског државног врха” и „бесмислу ратовања” (па и када се ради о пружању отпора и одбрани државе). Овакво „претварање процеса” и субјеката радњи у статичне „ентитете” открива „идеолошку потенцијалност језика” који се користи (Billig 2008, 783). Умјесто глорификације и историјског значаја ове битке, она се посредно приказује као дио „лоших политичких одлука” а сами војници као „објекти”, а не „субјекти” радње.

Ова дискурзивна макротема присутна је у значајно мањој мјери у односу на прве две, и за разлику од њих није присутна на медијима са националном фреквенцијом нити код политичких представника државног врха или национално оријентисаних политичких опција. Уочена је прије свега код медија на неки начин повезаних са западно-европским земљама (као што је *BBC*, *N1*, *Kossev*), као и код политичких актера про-ЕУ оријентације.

Макротема релативизације кроз објективност

Повезана са трећом јавља се и четврта дискурзивна макротема која се гради или кроз ћутање, односно игнорисање самих датума обиљежавања годишњице од почетка/краја

⁶ Видјети нпр. објаве функционера ПСГ на друштвеној мрежи X у посматраном периоду.

битке на Кошарама, или кроз релативизацију значаја саме битке путем стварања дискурса „објективности”. У оквиру ове дискурзивне макротеме не полази се од значаја ове битке из угла Србије, већ се медији покушавају представити као „неутрални”. Једни кроз објављивање кратких текстова без икаквих одредница или квалификација о самој бици, учесницима или исходу – сем напомене да је трајала до потписивања Кумановског споразума и да су Кошаре сада „пусто село” (Srna 2024). Други релативизујући њен значај и говорећи о постојању различитих култура сјећања и постојању различитих тумачења (Anđelković 2024). Истиче се постојање „две стране” које „25 година од битке за Кошаре и даље славе своје хероје” али које имају „једно страдање” (Kossev 2024). На овај начин се потпуно релативизују и разлози битке и однос снага, ствара се слика постојања више истина и негира потреба за културом сјећања и преношењем колективних вриједности као што су храброст, жртва и одбрана отаџбине. Стране се представљају као вриједносно једнаке а битка готово као „несрећан сплет околности”. Штавише, о војницима ОВК се не говори као о терористима и сепаратистима, већ се у неким од ових текстова чак говори као о „албанским побуњеницима” који се нису сукобили са СРЈ/Србијом већ са „безбједносним снагама режима Слободана Милошевића” (Fond za humanitarno pravo prema BBC na srpskom 2024). На овај начин се настоји самој бици дати потпуно другачији политички контекст а читаоцу се сугерише да то није „његова битка” нити „његови хероји” већ тамо неки сукоб побуњеника и „злог” Милошевића. Категорије добра и зла потпуно мјењају страну, иако посредно, а испод привида неутралности пласира се наратив о српској кривици и контрира се „дискурсу наслијеђа” који је доминантан и ауторизован (*authorized heritage discourse* – AHD) (Thouki and Skrede 2024). На овај начин не опонира се само доминантном наративу о бици на Кошарама већ и њеном геополитичком значају, али и посљедицама и колективним акцијама које се на основу ње граде у будућности јер „наше разумевање прошлости има стратешке, политичке и етичке последице” а “борбе око значења прошлости такође су и надметања око значења садашњости” (Pešić 2024, 252). Тежњом да се значај и контекст битке на Кошарама релативизује жели се наметнути другачији начин на који ће та прошлост утицати на наше садашње политичке акције као и другачији начин на који тумачимо прошлост и преносимо је будућим генерацијама (Vankovska 2013).

Када је ријеч о политичким актерима, прегледом страница на друштвеним мрежама и изјава релевантних представника политичких партија у периоду обиљежавања

почетка/краја битке на Кошарама они који су доприносили овој макротема најчешће су то радили кроз игнорисање самих датума и не придавање значаја истим. Овде се прије свега ради о про-ЕУ парламентарним политичким актерима, на чијим страницама на друштвеним мрежама нисмо у посматраном периоду могли да пронађемо ништа везано за битку на Кошарама.

ЗАКЉУЧАК

У години када смо обиљежили 25 година од битке на Кошарама запитали смо се да ли постоји јединствен медијски и политички дискурс у оквиру ког се о њеном значају говори у Србији. У том смислу анализом садржаја и анализом дискурса обухватили смо садржај телевизијских дневника и других специјалних емисија (које смо могли да пронађемо), онлајн медијске извјештаје, као и медијске изјаве и странице на друштвеним мрежама политичких странака и актера у Србији у периоду од +/- 7 дана од датума када се обиљежавала 25. годишњица Битке на Кошарама.

Нашим истраживањем утврдили смо присуство четири дискурзивне макротеме у приступу медија и политичких актера обиљежавању 25 година од битке на Кошарама: 1) Макротема херојске одбране; 2) Макротема континуитета славних борби српске војске; 3) Макротема Кошара као жртвоване младости; 4) Макротема релативизације кроз „објективност”.

Ниједном од ових макротема медији и политички актери не негирају херојство војницима који су учествовали у самој бици, али дају различита значења њиховог учешћа, саме битке, као и њених политичких и геополитичких импликација. Док се у оквиру прве две макротеме војници представљају као субјекти историјског догађаја, а битка као не само херојство појединаца, већ континуитет српске војне традиције и симбол политике отпора и суверенитета, дотле се у оквиру друге две макротеме војници представљају као објекти (па и жртве) лоших политичких одлука. Док се у оквиру прве две истиче значај Кошара за одбрану државе (и од ОВК и од НАТО) и потреба инкорпорирања вриједности таквог отпора у колективну културу сјећања (Radojković 2024) дотле се у оквиру друге две њен значај релативизује и умјесто националне културе сјећања настоји се наметнути схватање о

„више истина” подједнаке тежине које треба да се „помире”, али у оквиру одређеног идеолошког читања.

Обзиром да смо у теоријском дјелу указали да актери кроз језик односно начин на који говоре о догађајима (Lou 2013) могу да доприносе „формирању, учвршћивању или променама” (Atlagić 2018, 30) одређене „слике свијета”, може се закључити да су прве две дискурзивне макротеме дио континуитета и учвршћивања доминантног тока српске националне културе сјећања, док су друге две макротеме дио опонирајућег дискурса и теже промјени доминантне слике.

Закључке, свакако, треба у даљим истраживањима дубље тумачити и преиспитивати. Нарочито наглашавамо потребу за истраживањем које би било детаљније у смислу ширег периода који се обухвата, и у том смислу продубљивањем закључака и примјера, будући да је ово истраживање уско фокусирано на периоде од +/- 7 дана од датума обиљежавања 25 година од почетка и краја битке на Кошарама.

На крају, изнећемо и један лични закључак. Иако научна истраживања па и „објективан приступ” увијек захтијевају сагледавање више страна и више чињеница (што је у овом истраживању урађено) верујемо да прве две дискурзивне макротеме јесу и треба да буду дио „конструктивне макростратегије” којом се конструише и учвршћује „национални идентитет афирмацијом уједињења, међусобне солидарности и идентификације са заједнички усвојеним вредностима” (Pešić 2023 према Pešić 2024, 269). То значи јачање културе сјећања на битку на Кошарама, одабир вриједности које је потребно пренијети будућим генерацијама кроз наративни идентитет, причу о националним херојима и изградњу брэнда нације (Mirović Janković 2023; Novčić i Štavljanin 2015). А такве вриједности су, када говоримо о брэнду српске нације, што би рекао још Марко Миљанов (Miljanov 2014), „чојство и јунаштво” (које су показали војници на Кошарама), односно спремност на отпор јачем и одбрану суверенитета сопствене државе.

ЛИТЕРАТУРА

Anđelković, Nataša. 2024. „NATO bombardovanje 1999: Bitka za Košare, tri tumačenja i jedna pesma.” *BBC na srpskom*. 9. april 2024. <https://www.bbc.com/serbian/lat/balkan-68706843>.

- Arežina, Vera. 2021. „Metodologija istraživanja u političkim naukama.” *Srpska politička misao* 71 (1): 273–292. DOI: 10.22182/spm.7112021.12.
- Atlagić, Siniša. 2018. „Politička slika sveta na izbornom plakatu u Srbiji od 1990. do 2017. godine.” *CM Komunikacija i mediji* 13 (43): 29–48. DOI: 10.5937/comman13-18507.
- Billig, Michael. 2008. “The language of critical discourse analysis: The case of nominalization.” *Discourse & Society* 19 (6): 783–800.
- Blic. 2024. Dostupno na: „Dan kada je mladost Srbije pokazala kako se voli otadžbina: 25 godina od bitke za Košare.” *Blic*. 9. april 2024. <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/bitka-za-kosare-herojska-odbrana-srpskih-vojnika-svedocenja-o-paklu-kroz-koji-su/w6k84z2>.
- Fairclough, Norman. 2013. *Critical discourse analysis: The critical study of language*. London: Routledge.
- Informer. 2024. „Najteža borba u novijoj istoriji srpske vojske i simbol odbrane otadžbine! Na današnji dan pre 25 godina počela Bitka za Košare.” *Informer*. 9. april 2024. <https://informer.rs/politika/vesti/894188/godisnjica-kosare-bitka-kim>.
- Informer TV. 2024. „Pakao Košara, bitka za pravoslavlje koja i dalje traje!” *Informer TV*. Poslednji pristup 10. februara 2025. https://www.youtube.com/watch?v=pX_CSBwpua8&ab_channel=Informer.
- Janjić, Lidija. 2024. „Heroji sa Košara na večnoj straži, ali 53. granični bataljon i danas se postrojava.” *RTS*. 14. jun 2024. <https://www.rts.rs/lat/vesti/drustvo/5466227/kosare-bitka-dusko-sljivancanin.html>.
- Jensen, Klaus Bruhn. 2016. “Two-Step and Multistep Flows of Communication.” In *The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy*, ed. Klaus B. Jensen, 1–11. New Jersey: John Wiley & Sons. DOI: 10.1002/9781118766804.wbiect186.
- KosovoOnline. 2024. “Četvrt veka od bitke za Košare – herojska epopeja koja ne bleđi.” *KosovoOnline*. 14. jun 2024. <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/cetvrt-veka-od-bitke-za-kosare-herojska-epopeja-koja-ne-bleđi-14-6-2024>.
- Kossev. 2024. „25 godina od bitke za Košare, strane i dalje slave svoje heroje.” 9. april 2024. *Kossev*. <https://kossev.info/25-godina-bitka-za-kosare-obelezavanje-godisnjica/>.
- Lou, P. Erik. 2013. *Mediji i politički proces*. Beograd: Fakultet političkih nauka.
- Miljanov, Marko. 2014. *Primeri čojstva i junaštva*, prilagodio Ilija Petrović. Beograd: Škola gusala Sandić.

- Mirović Janković, Aleksandra. 2023. „Politike identiteta i institucionalni dizajn u etnički heterogenom tipu društva.” Doktorska disertacija. Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka.
- Novčić Korać, Branka, i Velimir Štavljanin. 2015. „Brendiranje nacije-analiza brend identiteta Srbije.” *Marketing* 46 (4): 263–276.
- Pešić, Milena. 2024. „Konceptualno-metodološki okvir analize albanskih javnih diskursa o srpskim sakralnim spomenicima na Kosovu i Metohiji.” *Srpska politička misao* 88 (6): 247–276. DOI: 10.5937/spm88-53825.
- Politika. 2024. „Dužni smo da pamtimo žrtvu junaka.” *Politika*. 10. april 2024. <https://www.politika.rs/sr/clanak/608594/Vucevic-Duzni-smo-da-pamtimo-zrtvu-junaka>.
- Prva TV. 2024. „25 godina od bitke za Košare – JUTRO.” *Prva TV*. Poslednji pristup 10. februara 2025. https://www.youtube.com/watch?v=YltS5fUJQqc&ab_channel=PRVA.
- Radojković, Stefan. 2024. „Geneza politike istorije holokausta–studija slučaja: Republika Srbija 1945–2020.” *Srpska politička misao* 87 (5): 71–98. DOI: 10.5937/spm87-51989.
- Radio-televizija Kraljevo. 2024. „Prilog RTVKV 25 godina od bitke na Kosarama.” *Radio-televizija Kraljevo*. Poslednji pristup 10. decembar 2024. https://www.youtube.com/watch?v=-A_9s3nbRKA&ab_channel=RegionalnatelevizijaKraljevoiIbarskenovosti.
- Radio-televizija Srbije [RTS]. 2024. „Košare – U grotlu pakla.” *RTS*. Poslednji pristup 10. februara 2025. https://www.youtube.com/watch?v=aoV89d7G0CE&ab_channel=RTSJutarnjiprogram-Zvani%C4%8Dnikanal.
- Radio-televizija Vojvodine. 2024. „Obeležavanje 25. godina od početka Bitke na karauli Košare.” *Radio-televizija Vojvodine*. Poslednji pristup 10. februara 2025. https://www.youtube.com/watch?v=V_yYOotugWo&ab_channel=Radio-televizijaVojvodine.
- Reisigl, Martin. 2018. “The Discourse-Historical approach.” In *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies*, eds. John Flowerdew and John E. Richardson, 44–59. Oxon and New York: Routledge.
- Srna. 2024. Pre 25 godina počela je bitka na Košarama. *N1*. 9 april. 2024. <https://n1info.rs/vesti/pre-25-godina-pocela-je-bitka-na-kosarama/>.

- Tanjug. 2024a. „Komemorativna akademija povodom 25. godišnjice od bitke na Košarama: Šta bi sa nama bilo da nije bilo tog neprobojnog bedema?” *Radio-televizija Vojvodine*. 14. jun. 2024. https://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/komemorativna-akademija-povodom-25.-godisnjice-od-bitke-na-kosarama-sta-bi-sa-nama-bilo-da-nije-bilo-tog-neprobojnog-bedema_1547620.html.
- Tanjug. 2024b. „Branioci sa Košara su novi Obilići.” *N1*. 15. jun 2024. <https://n1info.rs/vesti/vucevic-branioci-sa-kosara-su-novi-obilici/>.
- Thouki, Alexis, and Joar Skrede. 2024. “Re-Framing Authorised Heritage Discourse (AHD) within a Realist Explanatory Framework: Towards a Dialectical Relationship between Discourse and the Extra-Discursive.” *International Journal of Heritage Studies* 31 (4): 407–424. DOI: 10.1080/13527258.2024.2437356.
- Vankovska, Bilijana. 2013. *(Im)possibility of reconciliation in the Balkans*. Ss. Cyril and Methodius University in Skopje: Pecob’s Papers series.
- Vujanović, Jelena. 2021. „Mim stranice kao lideri javnog mnjenja u izornoj kampanji za parlamentarne izbore u Crnoj Gori 2020. godine.” *Baština* 53: 341–353. DOI: 10.5937/bastina31-31115.

Jelena Vujanović*

Institute for Political Studies, Belgrade, Republic of Serbia

Milena Pešić**

Institute for Political Studies, Belgrade, Republic of Serbia

THE BATTLE OF KOŠARE 25 YEARS LATER: MEDIA AND POLITICAL NARRATIVES IN SERBIA***

Resume

The Battle of Košare was fought in 1999 on the border between the Federal Republic of Yugoslavia and Albania. Although many young lives were lost in this battle, it was precisely this that prevented the deeper penetration of the terrorist KLA, supported by the regular Albanian army and NATO, into Kosovo and Metohija. But, as is often the case, military events are one thing, political implications are another, and media and political narratives about the events themselves are something else. Was this battle “the heavenly guard of a free Serbia” or “a sacrificed youth,” a heroic feat to be remembered or an event kept silent to avoid offending foreign “partners”? This paper examined how Serbia's media and political elites perceived the Battle of Košare 25 years later. To this end, we analyzed television news programs and special broadcasts, online media reports, and public statements and social media content by political parties and actors during the commemoration period of the battle's 25th anniversary. The research sought to determine which discursive frameworks were used by media and political elites when addressing (or failing to address) the battle and its implications, and whether differences exist across media outlets and political actors. Our findings revealed the presence of four discursive macro-themes in the media and political approach: 1) The macro-theme of heroic defense; 2) The macro-theme of continuity of glorious Serbian military struggles; 3) The macro-theme of Košare as sacrificed youth; 4) The macro-theme of relativization through ‘objectivity’. In none of these macro-themes do the media and political actors deny the heroism of the soldiers who participated in the battle. However, they

* Email address: jelena.vujanovic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0003-2129-7432.

** Email address: milena.pesic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0002-9848-9793.

*** This work was created as a result of research presented at the scientific conference of national importance "Košare - 25 years later", which was held on December 3, 2024 at the Institute for Political Studies in Belgrade.

give different meanings to their participation, the battle itself, and its political and geopolitical implications. While in the first two macrothemes the soldiers are presented as subjects of a historical event, and the battle as not only the heroism of individuals, but also the continuity of the Serbian military tradition and a symbol of the politics of resistance and sovereignty, in the second two macro-themes the soldiers are presented as objects (and even victims) of bad political decisions. While the first two emphasize the importance of Košare for the defense of the state (both from the KLA and NATO) and the need to incorporate the values of such resistance into the collective culture of memory (Radojković 2024), the second two relativize its importance and, instead of a national culture of memory, attempt to impose the understanding of “multiple truths” of equal weight that need to be “reconciled”, but within the framework of a particular ideological reading. Considering that we pointed out in the theoretical work that actors, through language, or the way they talk about events (Lou 2013), can contribute to the “formation, consolidation or changes” (Atlagić 2018, 30) of a particular “picture of the world”, it can be concluded that the first two discursive macrothemes are part of the continuity and consolidation of the dominant flow of the Serbian national culture of memory, while the second two macrothemes are part of the opposing discourse and strive to change the dominant picture.

Keywords: Battle of Košare, media narratives, political discourse, culture of remembrance, nation brand, communication, media content analysis.